

**Stine Sofies
Stiftelse**

Justis- og beredskapsdepartementet

*Postboks 8005 Dep
0030 OSLO*

Grimstad 01.12.2021

Svar på høring – elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud – omvendt voldsalarm

Vi takker for muligheten til å gi innspill til høring om elektronisk kontroll/omvendt voldsalarm.

Stine Sofies Stiftelse er en ideell organisasjon som arbeider for en barndom uten vold og overgrep. Vi jobber med å forebygge og avdekke vold og overgrep mot barn, og ivareta de barna som har vært utsatt for vold og overgrep. Stine Sofie Senteret er et mestringssenter for voldsutsatte barn. På Senteret og gjennom vår juridiske veiledningstelefon møter vi hvert år mange hundre barn og deres omsorgspersoner – og får ta imot og høre barnas historier og erfaringer etter å ha vært utsatt for vold og overgrep.

Mange barn og familier lever i konstant frykt for å bli utsatt for vold og trusler. Truslene kan ta mange former og utnytte barns lojalitet til voksne. Barn opplever en barndom preget av redsel og mange må leve med ulike beskyttelsestiltak som reduserer deres livsutfoldelse og preger deres barndom. Dette er barn og unge som allerede har erfart enten vold direkte mot seg eller som har vært vitne til vold mot en av sine nærmeste, oftest mot mor.

Barn og unge sin rett til en trygg barndom og beskyttelse mot alle former for vold må derfor være sentralt i utformingen av selve loven og i praktiseringen av den i etterkant.

Stine Sofies Stiftelse støtter i all hovedsak forslag til lovendring som gir påtalemyndigheten mulighet til å ilegge omvendt voldsalarm. Det vil kunne gi flere barn og unge bedre trygghet på et tidligere tidspunkt i livet. Vi har likevel noen kommentarer og innspill til lovforslaget. Vårt hovedfokus er de barna som har opplevd vold og som vokser opp med en barndom preget av usikkerhet og redsel.

For det første etterlyser vi et større fokus på de rettslige forpliktelsene staten har til å beskytte og ivareta barn mot overgrep og vold. Å beskytte barn og unge mot vold er en viktig forutsetning for å kunne oppfylle barns rett til liv, overlevelse og optimal utvikling etter barnekonvensjonen artikkel 6. Barnekonvensjonen artikkel 19 forplikter staten til å treffe egnede tiltak for å beskytte barn mot alle former for vold, både fysisk og psykisk vold. For de barn og unge som har opplevd vold, har staten en forpliktelse til å sikre god oppfølging og ivaretagelse etter barnekonvensjonen artikkel 39. Tidligere og økt bruk av omvendt voldsalarm kan for noen barn og unge være et viktig bidrag for å kunne bli bedre ivaretatt.

Det følger videre av Grunnlovens § 104 at hva som er barns beste skal være et grunnleggende hensyn. Barnekonvensjonen og Grunnloven forplikter derfor myndighetene til å sette inn tiltak, som lovgivning, for å oppfylle barns rett til beskyttelse mot vold.

Formålet med lovendringen er å styrke fornærmedes stilling og flytte en større del av byrden som følger av vold og truende atferd fra de som trues, til den som utøver truslene. Høringsnotatet omtaler likevel i liten grad de sakene der barn er berørt. Vi møter mange barn som vokser opp i hjem preget av vold og trusler fra en av omsorgspersonene. For noen blir livssituasjonen så vanskelig at de må flytte fra hjemmet og for noen er krisesentrene eneste alternativ. Trusselsituasjonen gjør at det ikke er aktuelt å flytte hjem før det er iverksatt tiltak.

Mange familier vi møter som har voldsalarm opplever ikke at voldsalarm gir god nok beskyttelse. Voldsalarmen er dessverre i mange tilfeller kun en "nå er det for sent-knapp". Barna har derfor blitt boende lenge på krisesenter i påvente av dom om bruk av omvendt voldsalarm. Trusselutøver anker ofte avgjørelsen, og det er ekstra belastende at det tar lang tid, for mange over år, før saken er ferdigbehandlet i rettssystemet og omvendt voldsalarm kan iverksettes.

Kontaktforbud med omvendt voldsalarm, har gitt familier trygghet til å komme tilbake til sitt hjem og oppleve frihet og trygghet til å kunne leve et mer normalisert liv, der barna kan gå på sin nærskole og gjenoppta fritidsaktiviteter. Erfaringene viser at omvendt voldsalarm er virkningsfullt, og at det er behov for økt og raskere iverksetting.

«Forholdsmessighet» og «nødvendig»

I høringen er det gitt en grundig redegjørelse over sentrale rettigheter til den som utøver trusler. Det er presisert at elektronisk kontroll bare bør ilegges når det anses nødvendig og at det skal være forholdsmessig i forhold til det formål som man ønsker å oppnå. Det er gitt en oversikt over aktuelle ulemper for den som blir pålagt fotlenke/voldsalarm. I forholdsmessighetsvurderingen mangler imidlertid en tilsvarende beskrivelse av den usikkerhet, utrygghet, redsel og frykt trusselutøver skaper hos barna han eller hun har utsatt for trusler.

Hvilke personer og situasjoner det vil være aktuelt å ilegge besøksforbud og omvendt voldsalarm vil variere. De sakene som berører barn og unge står imidlertid i en særstilling, der barn og unge har krav på særlig beskyttelse.

Det følger av barnekonvensjonen artikkel 3 at barns beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barn. I saker der barn blir berørt, må det foretas en vurdering av hva som er barnets beste. Barns beste må avveies mot hensyn til den som skal ilegges voldsalarm. Omvendt voldsalarm kan bidra til at barn og unge kan oppleve større frihet til å bevege seg trygt i sitt hjem og nærområde, og delta i f.eks. fritidsaktiviteter. Omvendt voldsalarm kan bidra til at barn og unge kan slippe mindre inngripende tiltak, som for noen betyr at de ellers må flytte eller bo på hemmelig adresse og ha sterke begrensninger i livet. Fremfor alt kan det forebygge nye trusler og vold mot barn og deres omsorgspersoner. Det kan være svært skadelig for barn at de er vitne til vold mot en av sine omsorgspersoner.

Videre lovarbeid bør redegjøre nærmere for viktige hensyn som berører barn og unge, og som må inngå i påtalemyndighetens vurdering. Forarbeidene må konkretisere nærmere hvilken betydning det har at barn og unge er involvert. Det må sikres at påtalemyndigheten foretar en barns beste vurdering og at barns beste gis grunnleggende vekt i vurderingen av om det skal ilegges omvendt voldsalarm. Vi stiller spørsmåltegn til at trusselutsatte barn, eller barn av trusselutsatte og deres livssituasjon ikke virker å være en grunnleggende del av departementets naturlige vurderingsgrunnlag i denne høringen.

Alternativet for mange barn og familier som er utsatt for vold og trusler, er at de selv må bruke voldsalarm, som i hovedsak gir de samme begrensningene og byrdene som voldsutøver får ved bruk av omvendt voldsalarm. Bruk av omvendt voldsalarm kan også i noen tilfeller hindre inngripende tiltak for barn og unge som flytting og opphold på skjult eller hemmelig adresse.

Vilkår om brudd.

Vi mener det ikke bør stilles ubetinget krav om brudd på besøksforbud for å kunne ilegge omvendt voldsalarm. I likhet med domstolene bør påtalemyndigheten ha mulighet til å kunne ilegge omvendt voldsalarm uten å vente på at besøksforbudet blir brutt. Det er vist til at bruk av omvendt voldsalarm har hatt en god preventiv virkning. Spesielt i saker der barn og unge er involvert, bør utgangspunktet være at et besøksforbud kan kombineres med omvendt voldsalarm uten å vente på et eventuelt brudd på besøksforbudet. Dette bør også være et naturlig resultat av NOU 2020:17 om partnerdrap.

Hva er et «brudd».

Barn og unge vi møter forteller om situasjoner der de blir fulgt etter i nabolaget eller i området rundt skolen. Andre opplever å få trusler på sosiale medier som skaper redsel og frykt. Slike trusler kan bety økt risiko for at besøksforbud ikke vil bli overholdt, og er også med på å opprettholde opplevelsen av psykisk vold. Vi mener derfor at også andre overtredelser enn de fysiske må anses som brudd på besøksforbud.

Forsett – grovt uaktsomt.

Det er viktig at besøksforbud overholdes og at det tas alvorlig for den som er pålagt det. Det må gis tydelig informasjon om hva som skal til for å overholde besøksforbudet. I lovteksten må det være tydelig hva som blir konsekvensene av et brudd. Med god og tydelig informasjon, mener vi det er tilstrekkelig at det foreligger uaktsomhet for å konstatere brudd på besøksforbud.

«Varighet».

Det foreslås at påbud om elektronisk kontroll kan prøves på ny av tingretten etter seks måneder. En periode på seks måneder mener vi er for kort tid. For mange er det en lang og vanskelig prosess å etablere seg på ny etter å ha levd med vold og trusler over år. I tillegg opplever mange ekstra belastning med rettssaker, der etterforskning og domstolsbehandling tar lang tid. At de i tillegg skal forholde seg til nye runder for å avklare voldsalarm, vil være en økt belastning. Det bør være anledning til å ilegge omvendt voldsalarm i samme periode som besøksforbud og at det er samme frist for å bringe forholdet opp til ny vurdering. Minst 2/3 av perioden med besøksforbud bør være gjennomført før ny vurdering kan påberopes.

Tidsbegrensning.

I høringsen er det lagt til grunn at det ikke bør åpnes for å forlenge elektronisk kontroll ved nytt besøksforbud mer enn en gang. Vi kan ikke se grunn til å avgrense tidsperioden for bruk av omvendt voldsalarm så lenge det gis besøksforbud. Det vil kunne være svært uheldig dersom det har vært alvorlige brudd og at fornærmede må vente på eventuelle behandling i domstolene. Det kan ikke gå utover barn og unge, at det tar tid før en sak kommer for retten. Det må sikres en mulighet for å kunne ilegge omvendt voldsalarm i hele perioden frem til eventuell dom i straffesak.

Reise til utlandet.

I saker der noen av partene har tilknytning til utlandet, kan det være reell fare for at den som utøver trusler unndrar seg voldsalarm og kan utgjøre en økt risiko for barn og deres omsorgsperson. I særlige tilfeller, der hensynet til barna veier tungt, må det være hjemmel for å nekte reise ut av landet.

Forsvarer – bistandsadvokat.

Dersom det gis rett til forsvarer, må fornærmede gis tilsvarende rett til bistandsadvokat.

Begjære domstolsbehandling.

Mulighet til å begjære domstolsbehandling kan bety at det fortsatt går lang tid før endelig avklaring om bruk av omvendt voldsalarm. Det kan bety økt usikkerhet og en vanskelig situasjon for mange barn. For å sikre effektiv beskyttelse, må det gis mulighet til å iverksette omvendt voldsalarm umiddelbart uten å avvente behandling i retten.

Avslutningsvis vil vi påpeke at bruk av voldsalarm i dag varierer hvor i landet man bor. Vår erfaring er at det i enkelte deler av landet nesten ikke har vært tatt i bruk. Det er derfor viktig at det gis tilstrekkelig ressurser og opplæring og klare forventninger til praksis. Alle barn og unge, uansett hvor i landet de bor, må få samme mulighet til tilstrekkelig beskyttelse og oppleve seg ivaretatt etter å ha opplevd vold.

Med vennlig hilsen

Ada Sofie Austegard
Generalsekretær
Stine Sofies Stiftelse

Line Duesund Svendsen
Juridisk rådgiver

www.stinesofiestiftelse.no